



Załącznik nr 1 do SIWZ dla zadania:  
Wykonanie ekspertyz przyrodniczych dla obszarów: Góry Złote PLH020096, Kiełczyn PLH020099, Kozioróg w Czernej PLH020100, Sudety Wałbrzysko-Kamiennogórskie PLB020010, Sztolnia w Młotach PLH020070, Źródła Pijawnika PLH020076 na potrzeby projektu nr POIS.02.04.00-00-0193/16, pn.: „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000” nr WOA.261.3.2019

## OPIS PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA - modyfikacja z dnia 29.03.2019

### I. Opis przedmiotu zamówienia

1. Zamówienie obejmuje opracowanie ekspertyz przyrodniczych na potrzeby sporządzenia planu zadań ochronnych dla 6 obszarów Natura 2000 (zwanymi dalej Obszarem) w województwie dolnośląskim (zwanymi dalej ekspertyzą), w szczególności:
  - 1) sporządzenie harmonogramu prac terenowych,
  - 2) wykonanie inwentaryzacji przyrodniczych przedmiotów ochrony dla 100% powierzchni wskazanych obszarów Natura 2000:
    - a) Kiełczyn PLH020099
    - b) Źródła Pijawnika PLH020076
  - 3) wykonanie inwentaryzacji przyrodniczych przedmiotów ochrony wskazanych obszarów Natura 2000 z wyłączeniem gruntów znajdujących się w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe (zwanego dalej PGL LP) posiadających Plan Urządzania Lasu lub będących w trakcie opracowywania Planu Urządzania Lasu uwzględniającego zakres planu zadań ochronnych:
    - a) Góry Złote PLH020096 **ekspertyzy nie obejmują** części obszaru znajdującego się na terenie Nadleśnictw Bardo Śląskie, Bystrzyca Kłodzka oraz Łądek Zdrój.
    - b) Kozioróg w Czernej PLH020100 **ekspertyzy nie obejmują** części obszaru znajdującego się na terenie Nadleśnictwa Głogów.
    - c) Sztolnia w Młotach PLH020070 **ekspertyzy nie obejmują** części obszaru znajdującego się na terenie Nadleśnictwa Bystrzyca Kłodzka.
    - d) Sudety Wałbrzysko-Kamiennogórskie PLB020010 **ekspertyzy nie obejmują** części obszaru znajdującego się na terenie Nadleśnictw Kamienna Góra oraz Wałbrzych oraz Parku Krajobrazowego Sudetów Wałbrzyskich.
  - 4) Opracowanie wyników inwentaryzacji z uwzględnieniem:
    - a) oceny stanu ochrony przedmiotów ochrony,
    - b) identyfikacji oraz opisu istniejących i potencjalnych zagrożeń,
    - c) ustalenia celów działań ochronnych,
    - d) wskazania działań ochronnych,
    - e) opis propozycji ustaleń i wskazań do dokumentów planistycznych,
    - f) opis wskazań do monitoringu przedmiotów ochrony i działań ochronnych;
  - 5) wykonanie map wg *Standardu wektorowych danych przestrzennych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska na potrzeby gromadzenia informacji o rozmieszczeniu chronionych gatunków, ich siedlisk oraz siedlisk przyrodniczych*, zwanego dalej „Standardem wektorowych danych przestrzennych” oraz *Adaptacji Standardu wektorowych danych przestrzennych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska na potrzeby gromadzenia informacji o rozmieszczeniu ochrony gatunków i ich siedlisk oraz siedlisk przyrodniczych* (Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu, 2019), zwanej dalej „Adaptacją Standardu” (stanowiącymi odpowiednio załączniki A i E do Opisu Przedmiotu Zamówienia), i przedłożenie Zamawiającemu wersji elektronicznych map (JPG lub PDF) oraz plików ESRI shapefile w układzie PL-1992;
  - 6) sporządzenie projektu aktualizacji Standardowego Formularza Danych (SDF);
  - 7) udział w spotkaniach Zespołów Lokalnej Współpracy (ZLW):
    - a) udział w maksymalnie 3 spotkaniach ZLW (w zależności od zapotrzebowania),

- b) przygotowanie i przedstawienie wkładu merytorycznego na spotkania (np. w formie prezentacji, referatu, opracowania treści materiałów dla uczestników itp.),
- c) pełnienie funkcji merytorycznego eksperta z dziedziny ekspertyzy.

2. Zamówienie obejmuje opracowanie ekspertyz dla następujących obszarów Natura 2000:

Lp.	Nazwa Obszaru	Kod Obszaru	Całkowita Powierzchnia Obszaru (w ha)	Powierzchnia Obszaru objęta Ekspertyzą (w ha)	Procent Obszaru objętego Ekspertyżą
1	Góry Złote	PLH020096	7128,9	<b>1980,70</b>	28%
2	Kielczyn	PLH020099	2,75	<b>2,75</b>	100%
3	Kozioróg w Czernej	PLH020100	142,77	<b>120,20</b>	84 %
4	Sztolnia w Młotach	PLH020070	12,42	<b>6,60</b>	53 %
5	Sudety Wałbrzysko- Kamiennogórskie	PLB020010	31577,91	<b>15145,8</b>	48%
6	Źródła Pijawnika	PLH020076	157,39	<b>157,39</b>	100%

3. Przedmiot zamówienia podzielony jest na 9 następujących zadań częściowych:

1. zadanie N1\_S – wykonanie ekspertyzy siedliskowej w obszarach Natura 2000: Góry Złote PLH020096, Sztolnia w Młotach PLH020070;
2. zadanie N2\_S – wykonanie ekspertyzy siedliskowej w obszarach Natura 2000: Kozioróg w Czernej PLH020100, Źródła Pijawnika PLH020076;
3. zadanie N3\_Ch – wykonanie ekspertyzy chiropterologicznej w obszarach Natura: Góry Złote PLH020096;
4. zadanie N4\_Ch – wykonanie ekspertyzy chiropterologicznej w obszarach Natura 2000: Sztolnia w Młotach PLH020070, Kielczyn PLH020099;
5. zadanie N5\_T – wykonanie ekspertyzy teriologicznej w obszarach Natura 2000: Źródła Pijawnika PLH020076, Góry Złote PLH020096;
6. zadanie N6\_E – wykonanie ekspertyzy entomologicznej w obszarach Natura 2000: Kozioróg w Czernej PLH020100, Źródła Pijawnika PLH020076;
7. zadanie N7\_E – wykonanie ekspertyzy entomologicznej w obszarze Natura 2000 Góry Złote PLH020096;
8. zadanie N8\_I – wykonanie ekspertyzy ichtiologicznej w obszarze Natura 2000 Góry Złote PLH020096;
9. zadanie N9\_O – wykonanie ekspertyzy ornitologicznej w obszarze Natura 2000 Sudety Wałbrzysko-Kamiennogórskie PLB020010.

## **II. A. Zakres opracowania ekspertyz przyrodniczych:**

1. Ustalenie przedmiotów ochrony obszaru (gatunków oraz siedlisk przyrodniczych) objętych ekspertyzą [wymóg § 2 pkt 1, § 4 pkt 2,3 *Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U., Nr 34 poz. 186 ze zm.)*], zwanego dalej *Rozporządzeniem* z Koordynatorem Planu wyznaczonym przez Zamawiającego (na etapie planowania prac terenowych – harmonogramu prac);
2. Opisanie metodyki prowadzonych badań (w przypadku braku wskazania w metodyce Monitoringu gatunków i siedlisk przyrodniczych Państwowego Monitoringu Środowiska/ Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, zwanego dalej PMŚ GIOŚ, sposobu prowadzenia monitoringu oraz braku wyszczególnienia dla danego gatunku i siedliska

- przyrodniczego parametrów i wskaźników oceny stanu ochrony, należy zaproponować ekspercki sposób przeprowadzenia badań oraz wskaźniki niezbędne do dokonania oceny stanu zachowania, które należy przedłożyć Zamawiającemu do akceptacji na etapie planowania prac terenowych – harmonogramu prac);
3. Skompletowanie, analiza i ocena materiałów (w tym udostępnionych przez Zamawiającego, których wykaz stanowi cz. XIV Opisu Przedmiotu Zamówienia), dotyczących siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt wymienionych w *Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. 2014 r., poz. 1713) zwanym dalej Rozporządzeniem ws. siedlisk przyrodniczych i gatunków* oraz gatunków ptaków z załącznika I Dyrektywy Rady 2009/147/WE. Wykonawca przedstawi listę wykorzystywanych publikacji, wg wzoru podanego w pkt 12 Szablону projektu dokumentacji Planu, stanowiącego załącznik D;
  4. Przeprowadzenie w terenie inwentaryzacji przyrodniczej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin, gatunków bezkręgowców, ssaków (bez nietoperzy), nietoperzy, ryb, ptaków oraz ich siedlisk zgodnie z zakresem określonym w poniższej tabeli 1., oraz innych siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt nie wymienionych w Standardowych Formularzach Danych (zwanym dalej SDF), a zidentyfikowanych w trakcie prac terenowych;

Tabela 1. Zakres koniecznych inwentaryzacji przyrodniczych, o których mowa w cz. II.A. pkt 4

Obszar			Ekspertyza					
			Siedliskowa	Entomologiczna	Chiropterologiczna	Teriologiczna	Ichtiologiczna	Ornitologiczna
1	Góry Złote	PLH020096	X	X	X	X	X	
2	Kiełczyn	PLH020099			X			
3	Kozioróg w Czernej	PLH020100	X	X				
4	Ształnia w Młotach	PLH020070	X		X			
5	Sudety Wałbrzysko-Kamiennogórskie	PLB020010						X
6	Źródła Pijawnika	PLH020076	X	X		X		

5. Wskazanie i opisanie lokalizacji miejsc, w których stwierdzono poszczególne płyty siedlisk przyrodniczych, stanowisk gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk (poprzez wskazanie gmin, obrębów i działek ewidencyjnych) wraz z podaniem współrzędnych geograficznych w układzie PL-1992 oraz powierzchni siedlisk przyrodniczych, powierzchni siedlisk gatunków roślin i zwierząt;
6. Określenie szacunkowej liczebności populacji roślin i zwierząt;
7. Wskazanie i opisanie lokalizacji miejsc istotnych dla poszczególnych siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk;
8. Ocena stanu ochrony przedmiotów ochrony w tym ustalenie i opis właściwego stanu ochrony na podstawie posiadanej przez Wykonawcę wiedzy merytorycznej, dostępnych opracowań i badań terenowych (wymóg § 3 pkt 3 i § 5 *Rozporządzenia* zgodnie z metodyką monitoringu PMS GIOŚ (z zastrzeżeniem pkt 4);
9. Zidentyfikowanie, opisanie i ocenienie istniejących i potencjalnych zagrożeń dla utrzymania lub osiągnięcia właściwego stanu przedmiotów ochrony (wymóg § 3 pkt 4

- Rozporządzenia*) oraz zewnętrznych i wewnętrznych (Instrukcja wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000),
10. Ustalenie celów działań ochronnych do osiągnięcia w okresie, na jaki jest sporządzany Plan (tj. 10 lat) (wymóg § 3 pkt 5 *Rozporządzenia*);
  11. Ustalenie działań ochronnych wynikających z ustalonych celów działań ochronnych (wymóg § 3 pkt 6 *Rozporządzenia*), w tym wskazanie proponowanych działań związanych z ochroną czynną, działań związanych z ochroną bierną, działań związanych z utrzymaniem bądź modyfikacją metod gospodarowania;
  12. Wyszczególnienie przedmiotów ochrony do objęcia monitoringiem przyrodniczym ze wskazaniem sposobu, lokalizacji, częstotliwości obserwacji oraz stałej powierzchni kontrolnej;
  13. Podanie i opisanie wskazań do monitoringu realizacji działań ochronnych;
  14. W przypadku, gdy występowanie danego siedliska przyrodniczego, gatunku rośliny lub gatunku zwierzęcia objętego ekspertyzą nie zostanie potwierdzone podczas badań terenowych i wykazany zostanie brak siedlisk przyrodniczych i brak siedlisk tego gatunku w granicach obszaru Natura 2000, należy zaproponować usunięcie gatunku lub siedliska z listy przedmiotów ochrony w SDF-ie Obszaru oraz przedłożyć uzasadnienie merytoryczne możliwych powodów zaistnienia takiej sytuacji, biorąc pod uwagę teren objęty ekspertyzą. Analogicznie, w przypadku stwierdzenia występowania w granicach Obszaru innych – niewymienionych w SDF-ie Obszaru – siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt wymienionych w *Rozporządzeniu ws. siedlisk przyrodniczych i gatunków* oraz gatunków ptaków z załącznika I Dyrektywy Rady 2009/147/WE, należy dokonać analizy, czy siedlisko przyrodnicze i populacja danego gatunku spełnia kryteria uznania go za przedmiot ochrony obszaru Natura 2000. Jeśli tak winny zostać one poddane ocenie tak samo jak przedmioty ochrony objęte ekspertyzą;
  15. Przygotowanie i przedstawienie Zamawiającemu propozycji ustaleń i wskazań do planów/programów/projektów dotyczących zagospodarowania przestrzennego wszystkich gmin zlokalizowanych w granicach Obszaru pod kątem ochrony przedmiotów ochrony, objętych wpływem ww. dokumentów planistycznych lub przekazanie informacji o braku konieczności wprowadzenia zmian. Wykonawca dokona powyższego na Szablonie projektu dokumentacji Planu (pkt 2.5 i 7 Szablону), który stanowi załącznik D;
  16. Przygotowanie propozycji projektu zmian Standardowego Formularza Danych Obszaru i jego granic w zakresie siedlisk lub gatunków objętych ekspertyzą;
  17. Wykonanie i przekazanie Zamawiającemu poglądowych fotografii inwentaryzowanego terenu oraz miejsc cennych przyrodniczo, a także zdjęć: badanych przedmiotów ochrony, płątów siedlisk przyrodniczych, miejsc stwierdzeń gatunków oraz ich siedlisk;
  18. W odniesieniu do ekspertyz chiropterologicznych wykonanie i przekazanie Zamawiającemu stwierdzeń gatunków w postaci plików z nagraniami z przeprowadzonych nasłuchów detektorowych lub wycinków/fragmentów/zrzut ekranu z nagrań ze stwierdzeniami gatunków oraz listę skontrolowanych obiektów wraz z dokumentacją fotograficzną.

#### **B. Zakres opracowania danych GIS:**

1. Zestawienie rodzajów użytków gruntowych położonych w Obszarze, w szczególności w obrębie przedmiotów ochrony, dla których ochrony Obszar ten został utworzony, z uwzględnieniem danych z ewidencji gruntów przekazanych przez Zamawiającego.

2. Zestawienie powierzchni poszczególnych płatów siedlisk przyrodniczych i stanowisk gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk oraz ogólnej powierzchni poszczególnych płatów siedlisk przyrodniczych i stanowisk gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk w Obszarze.
3. Wykaz działek i wydziałów leśnych, w obrębie których występują poszczególne siedliska przyrodnicze oraz stanowiska gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk w Obszarze.
4. Przedstawienie na mapach tematycznych w wersji elektronicznej (.jpg, .pdf) sporządzonych na podstawie podkładu mapowego udostępnionego przez Zamawiającego – według *Standardu wektorowych danych przestrzennych* i *Adaptacji Standardu* (załącznik A i E):
  - a) stanowisk i obszarów występowania siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk będących przedmiotami ochrony w Obszarze lub proponowanymi do włączenia do przedmiotów ochrony;
  - b) istniejących form ochrony przyrody;
  - c) zagrożeń istniejących i potencjalnych;
  - d) działań/zadań ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk, działań związanych z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania;
  - e) miejsc lub powierzchni przeznaczonych do monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych;
5. Wykonawca zobowiązuje się do przedłożenia Zamawiającemu plików ESRI shapefile (\*.shp) z ww. danymi w układzie PL-1992.

### **III. Ustalenie przedmiotów ochrony objętych ekspertyzą**

1. Wykonawca ustali przedmioty ochrony, objęte ekspertyzą w granicach obszaru Natura 2000 przyjmując, że wszystkie siedliska i gatunki z oceną ogólną A, B, C, D ujęte w SDF Obszaru są objęte ekspertyzą. W Obszarach siedliskowych bierze się pod uwagę siedliska przyrodnicze, rośliny, zwierzęta (inne niż ptaki) i ich siedliska. W Obszarze ptasim bierze się pod uwagę gatunki ptaków. Wykaz przedmiotów ochrony objętych ekspertyzą należy przedstawić Zamawiającemu do akceptacji. Jeżeli Wykonawca posiada nowsze i udokumentowane dane i informacje inne niż te zawarte w SDF-ie Obszaru w odniesieniu do siedlisk i gatunków, które w Obszarze powinny być przedmiotami ochrony, to należy je uznać za przedmioty objęte ekspertyzą. Za przedmioty objęte ekspertyzą należy uznać również inne niż wykazane w SDF chronione gatunki i siedliska (Rozporządzenie ws. siedlisk przyrodniczych i gatunków oraz Dyrektywa Rady 2009/147/WE).
2. Ustalając przedmioty ochrony obszaru Natura 2000, będącego przedmiotem zamówienia, należy uwzględnić sąsiedztwo innych obszarów Natura 2000 i w razie potrzeby zidentyfikować związki funkcjonalne ich przedmiotów ochrony z terenem objętym ekspertyzą w celu zapewnienia spójności sieci Natura 2000. Dla Obszarów pokrywających się (OSO i SOO) należy uwzględnić priorytety ochrony, tak aby wykluczyć w dalszych pracach możliwość konfliktu celów ochrony między tymi Obszarami, w tym celu należy przeanalizować istniejącą dokumentację planów zadań ochronnych obszarów Natura 2000, których granice częściowo pokrywają się.

Dotyczy to obszaru Sudety Wałbrzysko-Kamiennogórskie PLB020010, który pokrywa się częściowo z siedliskowymi obszarami Natura 2000: Góry Kamienne PLH020028 (Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 17 września 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Góry Kamienne PLH020028 (Dz. U. z 2014 r. poz. 4024) i Masyw Chełmca PLH020057 (Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu

z dnia 8 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Masyw Chełmca PLH020057 (Dz. U. z 2014 r. poz. 1892).

3. Wykonawca rozważy, czy istnieje konieczność wskazania kluczowych siedlisk i gatunków, których występowanie zdecydowało o wyznaczeniu danego Obszaru, tak aby:
  - a) szczególnie starannie zaplanować ich ochronę;
  - b) rozstrzygać na ich rzecz konflikty między celami ich ochrony a celami ochrony innych przedmiotów ochrony (w konsultacji z Koordynatorem Planu wyznaczonym przez tut. Dyrekcję na rzecz opracowania projektu planu zadań ochronnych);
4. Wykonawca opracuje projekt zmiany SDF zgodnie z obowiązującym formularzem i instrukcją do wypełniania SDF z 2012 roku, która stanowi załącznik B specyfikacji.
5. Wykonawca ustali przedmioty ochrony na Szablonie projektu dokumentacji Planu (pkt 1.5 z ppkt Szablonu), który stanowi załącznik D.
6. Wykonawca opracuje i przekaze Zamawiającemu wyszczególnienie przedmiotów ochrony Obszaru, z zastrzeżeniem, że ich lista może ulec weryfikacji w toku prac.

#### **IV. Ocena stanu przedmiotów ochrony**

1. Uzupelnienie zebranych informacji o przedmiotach ochrony jest dokonywane w toku całego procesu planistycznego, w tym podczas spotkań Zespołu Lokalnej Współpracy.
2. Wykonawca powinien dążyć do identyfikacji, pozyskania i zestawienia wszystkich dostępnych źródeł informacji o występowaniu przedmiotów ochrony, ich stanie zachowania, zagrożeniach, wymogach i możliwościach ochrony.
3. Wykonawca w toku prac z Zespołem Lokalnej Współpracy zweryfikuje uzyskane informacje o przedmiotach ochrony, oceniając ich aktualność, wiarygodność i kompletność oraz określi (uszczegółowi) potrzebę wykonania, w ramach zlecenia, niezbędnych prac terenowych weryfikujących i uzupełniających tę wiedzę.
4. Wyłączenie pewnych przedmiotów ochrony jest możliwe w trakcie prac po uzyskaniu nowych informacji i danych naukowych o siedliskach i gatunkach sklasyfikowanych jako A, B i C, które potwierdzą, że popełniono błąd w SDF-ie w zakresie identyfikacji przedmiotów ochrony i ich oceny albo nastąpił zanik gatunku lub siedliska w wyniku procesów naturalnych niewynikających z faktu niepodejmowania działań ochronnych po 1 maja 2004 roku.
5. Wykonawca w efekcie weryfikacji informacji o przedmiotach ochrony w Obszarze przedstawi do akceptacji Zamawiającemu zaktualizowaną listę przedmiotów ochrony wraz ze wskazaniem oraz uzasadnieniem, które przedmioty ochrony będą brane pod uwagę w dalszym toku prac.
6. Ocena stanu ochrony przedmiotów ochrony jest dokonywana przez Wykonawcę, zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ lub metodą ekspercką (jeżeli brak jest metodyki).
7. Ocenę wykonuje się na podstawie zgromadzonych danych i informacji o konkretnych płatach siedliska oraz stanowiskach gatunków w oparciu o wizje terenowe, które weryfikują i uzupełniają posiadaną wiedzę.
8. Ocena stanu ochrony przedmiotów ochrony opiera się na parametrach i skali określonej w załączniku do *Rozporządzenia*, w której „FV” oznacza stan właściwy, „U1 – niezadowolający”, „U2 – zły”.
9. W ramach oceny stanu ochrony przedmiotów ochrony należy dokonać oceny stanu rzeczywistego i stanu referencyjnego.
10. Za referencyjny stan ochrony uważa się taki stan ochrony jaki jest obecnie możliwy do osiągnięcia w obszarze Natura 2000, w danych uwarunkowaniach społeczno-gospodarczo-przyrodniczych. Referencyjny stan ochrony zasobów gatunków/siedlisk występujących w Obszarze powinien być wyrażony kryteriami i wskaźnikami przyjętymi

- dla danego gatunku/typu siedliska (PMŚ GIOŚ).
11. Podstawą oceny parametrów siedliska przyrodniczego (powierzchnia siedliska, struktury i funkcji, perspektywy ochrony, wskaźniki kardynalne) oraz gatunku zwierzęcia innego niż ptaki (stan populacji, stan siedliska i perspektywy ochrony/zachowania, wskaźniki kardynalne) są odrębne zestawy wskaźników opracowane dla poszczególnych gatunków i typów siedlisk, przyjęte na podstawie wiedzy naukowej do celów monitoringu. Zestawy wskaźników dla części siedlisk gatunków wraz z zasadami ich interpretacji są dostępne na stronie internetowej GIOŚ ([www.gios.gov.pl/siedliska](http://www.gios.gov.pl/siedliska)).
  12. Parametr „perspektywy ochrony/zachowania” należy ocenić, biorąc w szczególności pod uwagę istniejące trendy i zjawiska (np. trendy zmian zagospodarowania przestrzennego), a także istniejące plany i programy oraz wyniki raportów o stanie zachowania typów siedlisk przyrodniczych, oraz gatunków roślin i zwierząt na poziomie kraju, przekazane Komisji Europejskiej w 2013r., dostępne na stronie internetowej GIOŚ (<http://siedliska.gios.gov.pl/pl/projekt-raportow-do-ke/projekt-raportow/2007-2012>).
  13. Oceny stanu ochrony gatunków ptaków Wykonawca dokona poprzez zaakceptowaną przez Koordynatora Planu waloryzację wskaźników. Oceny stanu ochrony gatunków ptaków Wykonawca dokona bazując również na publikacji pn. „Materiały do wyznaczania i określania stanu zachowania siedlisk ptasich w obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000” (Opracowanie zbiorowe pod redakcją Doroty Zawadzkiej i in.; GDOŚ) <https://natura2000.gdos.gov.pl/files/artykuly/42676/Publikacja.pdf>.
  14. W przypadku gdy Zamawiający nie dysponuje zestawem wskaźników (wg PMŚ GIOŚ) dla określonych przedmiotów ochrony objętych ekspertyzą, Wykonawca zaproponuje eksperckie brzmienie brakujących wskaźników, które przedłoży do akceptacji Zamawiającemu. Z chwilą, gdy GIOŚ opracuje brakujące wskaźniki, Wykonawca zaktualizuje oceny parametru siedliska przyrodniczego (powierzchnia siedliska, struktury i funkcji, perspektywy ochrony) oraz gatunku (stan populacji, stan siedliska i perspektywy ochrony/zachowania) na podstawie tych wskaźników i dokona stosownych aktualizacji w ekspertyzie.
  15. Wykonawca opracuje oceny stanu ochrony poszczególnych stanowisk gatunków oraz płatów siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony w Obszarze, zgodnie z przyjętą skalą oraz ogólną ocenę danego gatunku i typu siedliska na poziomie Obszaru na podstawie rozkładu ocen na poszczególnych stanowiskach.
  16. Wykonawca dokona oceny stanu przedmiotów ochrony na Szablonie projektu dokumentacji Planu (pkt 3 z ppkt Szablonu), który stanowi załącznik D.

## **V. Inwentaryzacja**

Wykonawca zobowiązany jest sporządzić ogólny opis terenów przyległych do inwentaryzowanych pod kątem zagospodarowania Obszaru, w tym m.in. występowanie zabudowy, jej typ, szlaki komunikacyjne, występowanie terenów podmokłych, wysięków, lasów, rodzaj gruntu (pola uprawne, ugory) w sposób umożliwiający uzupełnienie informacji o szacie roślinnej Obszaru i formach jego zagospodarowania, służące identyfikacji zagrożeń i wypracowaniu zasad jego ochrony.

Wykonawca zobowiązany jest zinwentaryzować 100% powierzchni Obszaru (w rozumieniu powierzchni stanowiących miejsca występowania lub potencjalne miejsca występowania siedlisk przyrodniczych oraz stanowisk roślin i zwierząt), w obrębie terenu położonego poza gruntami Nadleśnictw Bystrzyca Kłodzka, Henryków, Bardo Śląskie, Łądek Zdrój, Głogów, Kamienna Góra oraz Wałbrzych.

Wykonawca dokona opisu wyników z inwentaryzacji na Szablonie projektu dokumentacji Planu (pkt 2.6 z ppkt Szablону), który stanowi załącznik D oraz w formie sprawozdania uzupełniającego inwentaryzację o dane w zakresie wskazanym w cz. XI pkt 1b.

W przypadku miejsc trudnodostępnych Zamawiający dysponuje dronem przeznaczonym do prac w terenie w ramach projektu „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000” – nieodpłatne wykorzystanie drona będzie możliwe po wcześniejszym ustaleniu zasadności jego wykorzystania z Zamawiającym (dostępności drona i jego operatora).

Zamawiający przedłoży metodykę prac terenowych do akceptacji Zamawiającego przed rozpoczęciem prac terenowych.

#### **A. Inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin wymienionych w Rozporządzeniu ws. siedlisk przyrodniczych i gatunków**

Inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin obejmuje całość terenu położonego poza gruntami nadleśnictw posiadających Plan Urządzenia Lasu (lub mających w planach jego opracowanie) uwzględniający zakres planu zadań ochronnych tj. poza gruntami położonymi na terenie Nadleśnictw Bystrzyca Kłodzka, Bardo Śląskie, Łądek Zdrój, Głogów, Kamienna Góra oraz Wałbrzych (obszary ekspertyz zostały przedstawione na mapach, stanowiących załącznik C specyfikacji). Inwentaryzacja obejmuje siedliska przyrodnicze oraz gatunki roślin wymienione w *Rozporządzeniu ws. siedlisk przyrodniczych i gatunków*, stanowiące przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 (SDF ocena A, B, C), siedliska przyrodnicze oraz gatunki roślin z oceną D oraz pozostałe siedliska przyrodnicze i gatunki roślin wymienione w tym rozporządzeniu, stwierdzone w trakcie inwentaryzacji a niewymienione w SDF. Inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych powinna być sporządzona w oparciu o metodykę zawartą w przewodnikach metodycznych do monitoringu siedlisk przyrodniczych wydanych przez GIOŚ i zamieszczonych na stronie <http://siedliska.gios.gov.pl/pl/publikacje/przewodniki-metodyczne>. Inwentaryzacja gatunków roślin powinna być sporządzona w oparciu o metodykę zawartą w przewodnikach metodycznych do monitoringu gatunków roślin wydanych przez GIOŚ i zamieszczonych na stronie <http://siedliska.gios.gov.pl/pl/publikacje/przewodniki-metodyczne>. W obrębie ekosystemów łąkowych transekty należy zakładać w płatach niewykoszonych w danym roku. Inwentaryzację siedlisk przyrodniczych należy połączyć z inwentaryzacją gatunków roślin i kartować je łącznie. Wcześniejsze dane mogą posłużyć wyłącznie do weryfikacji, natomiast nie mogą służyć jako uzasadnienie do rezygnacji z badań nad danym gatunkiem lub siedliskiem przyrodniczym.

Prace inwentaryzacyjne w terenie należy wykonywać w okresie wegetacyjnym (kwiecień-wrzesień). Należy zinwentaryzować co najmniej 30% powierzchni terenu objętego ekspertyzą w 2019 r., pozostałą powierzchnię - 70%, w 2020 r.

Wykonawca wykona zdjęcia fitosocjologiczne w każdym płacie siedliska, w następującym zakresie: w przypadku płatów siedliska o powierzchni powyżej 5 ha wymagane jest wykonanie co najmniej 2 zdjęć fitosocjologicznych, w przypadku płatów siedliska o powierzchni poniżej 5 ha wymagane jest wykonanie co najmniej 1 zdjęcia fitosocjologicznego.

#### **B. Inwentaryzacja gatunków zwierząt wymienionych w Rozporządzeniu ws. siedlisk przyrodniczych i gatunków**



Inwentaryzacja gatunków zwierząt obejmuje całość terenu położonego poza gruntami nadleśnictw posiadających Plan Urządzania Lasu (lub mających w planach jego opracowanie) uwzględniający zakres planu zadań ochronnych tj. poza gruntami położonymi na terenie Nadleśnictw Bystrzyca Kłodzka, Bardo Śląskie, Łądek Zdrój, Głogów, Kamienna Góra oraz Wałbrzych (obszary ekspertyz zostały przedstawione na mapach, stanowiących załącznik C specyfikacji). Inwentaryzacja obejmuje gatunki zwierząt wymienione w *Rozporządzeniu ws. siedlisk przyrodniczych i gatunków* stanowiące przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 (SDF ocena A,B,C), gatunki z oceną D oraz pozostałe gatunki wymienione w tym rozporządzeniu stwierdzone w trakcie inwentaryzacji nie wymienione w SDF. Prace inwentaryzacyjne obejmują w zależności od Obszaru:

- chiropterofaunę,
- teriofaunę,
- entomofaunę,
- ichtiofaunę.

Inwentaryzacja gatunków zwierząt powinna być sporządzona w oparciu o metodykę zawartą w przewodnikach metodycznych do monitoringu gatunków zwierząt wydanych przez GIOŚ i zamieszczonych na stronie <http://siedliska.gios.gov.pl/pl/publikacje/przewodniki-metodyczne>.

1. **Chiropterofauna:** Badania należy wykonać w latach 2019 i 2020. Należy zinwentaryzować co najmniej 30% powierzchni terenu objętego ekspertyzą w 2019 r., a pozostałą powierzchnię - 70%, w 2020 r. Zadaniem chiropterologa w sezonie zimowym będzie zinwentaryzowanie schronień zimowych i zebranie informacji o zimujących tam gatunkach (ich liczebności i składzie gatunkowym). W okresie rozrodczym nietoperzy należy zinwentaryzować kolonie rozrodcze nietoperzy. W obszarach Natura 2000 Kiełczyn PLH020099, Sztolnia w Młotach PLH020070 należy przeprowadzić inwentaryzację w oparciu o metodykę PMŚ GIOŚ. W ramach inwentaryzacji, oprócz oceny stanu ochrony zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ, należy również przeprowadzić badania dotyczące okresów aktywności nietoperzy, wskazując m.in. lokalizacje kolonii/kryjówek letnich, ważnych miejsc rojenia, szlaków migracyjnych, terenów żerowiskowych. W obszarze Góry Złote PLH020096 Wykonawca winien zaproponować metodykę ekspercką, uwzględniającą nasłuchy detektorowe i poszukiwanie schronień nietoperzy, kolonii/kryjówek letnich, ważnych miejsc rojenia, szlaków migracyjnych, terenów żerowiskowych, a ocena stanu ochrony powinna być zgodna z metodyką PMŚ GIOŚ.
2. **Entomofauna:** należy zinwentaryzować co najmniej 30% powierzchni terenu objętego ekspertyzą w 2019 r., pozostałą powierzchnię - 70%, w 2020 r. Badania należy przeprowadzić w okresie od maja do września. Wyniki prac inwentaryzacyjnych mają dostarczyć informacji, oprócz danych wymaganych metodyką PMŚ GIOŚ, również m.in. o rozmieszczeniu stanowisk, siedliskach, liczebności, dostępności rośliny żywicielskich.
3. **Teriofauna** (bez chiropterofauny): należy zinwentaryzować co najmniej 30% powierzchni terenu objętego ekspertyzą w terminach zgodnych z metodyką PMŚ GIOŚ na przełomie 2019/2020 r., pozostałą powierzchnię - 70%, w 2020 r. Inwentaryzacja powinna dostarczyć informacji, oprócz danych wymaganych metodyką PMŚ GIOŚ, również m.in. o liczebności i rozmieszczeniu gatunków w Obszarze, stanie i charakterze siedliska (rodzaj cieków, zasobność pokarmowa siedliska, dynamika siedliska, zdolność do odtwarzania się środowiska, rodzaju schronienia itp.), najistotniejszych siedliskach, miejscach przekraczania barier antropogenicznych.

4. **Ichtiofauna:** należy zinwentaryzować co najmniej 30% powierzchni terenu objętego ekspertyzą w 2019 r., pozostałą powierzchnię - 70%, w 2020 r. Badania należy przeprowadzić w okresie od sierpnia do listopada. Inwentaryzacja powinna dostarczyć informacji, oprócz danych wymaganych metodyką PMS GIOŚ również m.in. o rozmieszczeniu poszczególnych gatunków w ciekach Obszaru, liczebności, strukturze wiekowej, preferowanych siedliskach.

Wcześniejsze dane mogą posłużyć wyłącznie do weryfikacji, natomiast nie mogą służyć jako uzasadnienie do rezygnacji z badań nad danym gatunkiem lub grupą.

#### **D. Inwentaryzacja gatunków ptaków z załącznika I Dyrektywy Rady 2009/147/WE**

Inwentaryzacja gatunków ptaków i ich siedlisk obejmuje całość Obszaru Specjalnej Ochrony ptaków Sudety Wałbrzysko-Kamiennogórskie PLB020010 położonego poza gruntami Nadleśnictwa Kamienna Góra oraz Wałbrzych, oraz poza obszarem Parku Krajobrazowego Sudetów Wałbrzyskich, dla którego został ustanowiony Plan Ochrony (obszar ekspertyzy został przedstawiony na mapach, stanowiących załącznik C). Przedmiotem inwentaryzacji są gatunki ptaków z załącznika I *Dyrektywy Rady 2009/147/WE* stanowiące przedmioty ochrony ww. obszaru Natura 2000 (SDF ocena A, B, C), gatunki z oceną D oraz inne gatunki z załącznika I *Dyrektywy Rady 2009/147/WE* nie ujęte w SDF. Należy zinwentaryzować co najmniej 30% powierzchni terenu objętego ekspertyzą w 2019 r., pozostałą powierzchnię - 70%, w 2020 r.

Inwentaryzacja gatunków ptaków powinna być sporządzona w oparciu o powszechnie stosowaną metodykę ekspercką (transektową, kartograficzną), zaakceptowaną przez Zamawiającego.

#### **VI. Identyfikacja, opis i ocena istniejących lub potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych.**

1. Wykonawca ustali listę zagrożeń i następnie określi ich charakter oraz wpływ na przedmioty ochrony, dokonując powiązania relacji przyczynowo-skutkowych ze wskaźnikami decydującymi o stanie ochrony siedliska bądź gatunku.
2. Wykonawca dokona identyfikacji, opisu i oceny zagrożeń na Szablonie projektu dokumentacji Planu (pkt 4 Szablону), który stanowi załącznik D.
3. Zagrożenia należy ustalić poprzez podanie kodu zagrożenia i jego nazwy, zgodnie z Instrukcją do wypełniania SDF wraz z załącznikami.

#### **VII. Ustalenie celów działań ochronnych**

1. Cele działań ochronnych powinny być ustalone z uwzględnieniem opinii innych grup interesu, w sposób realistyczny i zrozumiały dla niespecjalistów.
2. Wykonawca, przystępując do ustalenia celów działań ochronnych, określi 10-letnią wizję optymalnego stanu przedmiotów ochrony danego obszaru Natura 2000, która powinna uwzględniać parametry „właściwego (referencyjnego) stanu ochrony”, w tym:
  - a) liczebność gatunku lub powierzchnia siedliska w Obszarze nie ulegnie zmniejszeniu, a w przypadkach, jeśli jest to możliwe, nawet zostanie zwiększona;
  - b) zostaną zachowane lub odtworzone podstawowe cechy ekologiczne siedliska przyrodniczego;
  - c) będą zapewnione określone formy użytkowania gospodarczego w przypadku siedlisk półnaturalnych (np. łąkowych i pastwiskowych);
  - d) będzie zachowana różnorodność biologiczna związana z danym typem siedliska,

- w tym: gatunki typowe, rzadkie, chronione, specyficzne dla tego typu siedliska;
- e) będą zachowane lub odtworzone kluczowe elementy struktury ekosystemów (np. udział starych drzewostanów i martwych drzew w lasach);
  - f) będą utrzymane we właściwym stanie siedliska warunkujące realizację cyklu życiowego gatunku chronionego w Obszarze.
3. Podczas ustalania celów działań ochronnych gatunku lub siedliska przyrodniczego Wykonawca powinien kierować się:
- a) koniecznością utrzymania właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony, jeżeli ten stan został oceniony jako niewłaściwy lub zły podjęcie działań zmierzających do uzyskania „właściwego (referencyjnego)”;
  - b) możliwością osiągnięcia celów w okresie działania Planu (10 lat);
  - c) istniejącymi i potencjalnymi uwarunkowaniami (w tym społecznymi i gospodarczymi) oraz ograniczeniami (w tym: technicznymi, finansowymi, organizacyjnymi, wynikającymi z braku wiedzy);
  - d) logiką planowania, tj. cele operacyjne (szczegółowe) powinny zbliżać do osiągnięcia celu strategicznego (głównego), a także powinny prowadzić do zmniejszenia lub wyeliminowania zagrożeń;
  - e) możliwością monitorowania i weryfikacji osiągania celów.
4. Wykonawca ustali cele działań ochronnych na Szablonie projektu dokumentacji Planu (pkt 5 Szablonu), który stanowi załącznik D.

#### **VIII. Wykaz działań ochronnych**

1. Wykonawca określi odpowiednie działania ochronne (obligatoryjne i fakultatywne) w odniesieniu do przyjętych celów działań ochronnych dla poszczególnych przedmiotów ochrony, które mogą dotyczyć między innymi:
  - a) wykonania określonych, jednorazowych bądź powtarzalnych, działań ochrony czynnej, jeżeli obecny stan przedmiotów ochrony w obszarze został oceniony jako niezadowalający lub zły;
  - b) wdrożenia zmian w stosowanych metodach gospodarowania w siedliskach przyrodniczych i siedliskach gatunków, jeżeli obecny stan przedmiotów ochrony w obszarze został oceniony jako niezadowalający lub zły;
  - c) utrzymania określonych metod gospodarowania w siedliskach przyrodniczych i siedliskach gatunków, jeżeli obecny stan przedmiotów ochrony w obszarze został oceniony jako właściwy.
2. Wykonawca określi działania ochronne, które:
  - a) muszą być indywidualnie zaprojektowane i dostosowane do każdego płatu siedliska, jeśli wynika to ze specyfiki i zróżnicowania płatów (przypisanego do działek ewidencyjnych);
  - b) stworzą standardowy pakiet działań ochronnych, który może być zastosowany do każdego płatu siedliska, gdy takie działania mogą być powielane i stosowane dla wielu płatów i służą celom ochrony;
  - c) polegają na określeniu ogólnych reguł i procedur gospodarowania (np. ogólnych reguł do stosowania w gospodarce rolnej, rybackiej) lub za pomocą mechanizmów o ogólnym zastosowaniu (np. pakietów rolnośrodowiskowych).
3. Działania ochronne powinny obejmować działania w zakresie monitoringu stanu przedmiotu ochrony (w tym monitoring odpowiednich parametrów i wskaźników stanu ochrony przedmiotów ochrony) oraz realizacji działań ochronnych.
4. Planując działania ochronne, należy określić:
  - a) rodzaj działań ochronnych;

- b) zakres prac przewidzianych do realizacji i w razie potrzeby warunki co do sposobu ich wykonania;
  - c) teren lub miejsca ich realizacji (z podaniem działek ewidencyjnych gruntowych, wydzieleń leśnych);
  - d) termin lub okres oraz częstotliwość ich realizacji;
  - e) szacunkowe koszty ich realizacji (z podaniem kosztu prowadzenia proponowanych działań ochronnych na 1 ha oraz na całą powierzchnię);
  - f) techniczne uwarunkowania realizacji działań.
5. Działania fakultatywne powinny być zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu w ramach obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, ukierunkowanego na ochronę danego siedliska przyrodniczego lub gatunku, z uwzględnieniem wymogów gatunków występujących na danym siedlisku.
6. Wykonawca określi odpowiednie działania ochronne na Szablonie projektu dokumentacji Planu (pkt 6 Szablonu, z wyłączeniem kolumny *Podmiot odpowiedzialny za wykonanie*), który stanowi załącznik D.

#### **IX. Monitoring opis wskazań do monitoringu przedmiotów ochrony i działań ochronnych**

Wykonawca określi sposób prowadzenia monitoringu w zakresie:

- 1. Wyszczególnienia przedmiotów ochrony do objęcia monitoringiem przyrodniczym.
- 2. Opisanie metodyki prowadzonych badań (w przypadku braku wskazania w metodyce PMS GIOŚ sposobu prowadzenia monitoringu oraz braku wyszczególnienia dla danego gatunku i siedliska przyrodniczego parametrów i wskaźników oceny stanu ochrony, należy zaproponować ekspercki sposób przeprowadzenia badań oraz wskaźniki niezbędne do dokonania oceny stanu zachowania, które należy przedłożyć Zamawiającemu do akceptacji).
- 3. Wskazania terminów prowadzenia działań ochronnych.
- 4. Wskazania i opisanie lokalizacji stałych wybranych pod kątem reprezentatywności wykonania badań monitoringowych (działki ewidencyjne, wydzienienia leśne), wraz z podaniem współrzędnych geograficznych oraz powierzchni siedliska przyrodniczego oraz powierzchni siedlisk gatunków roślin i zwierząt.
- 5. Zaproponowania wskazań do częstotliwości prowadzenia działań ochronnych oraz do monitoringu wskazań ochronnych.
- 6. Podania i opisanie wskazań do monitoringu realizacji działań ochronnych na Szablonie projektu dokumentacji Planu (pkt 6 Szablonu), który stanowi załącznik D.

#### **X. Aktualizacja Standardowych Formularzy Danych Obszarów**

Wykonawca przeanalizuje aktualny SDF obszaru i przedstawi propozycję jego zmian, obejmujący inwentaryzowaną grupę gatunków lub siedliska przyrodnicze, w tym zwłaszcza w zakresie:

- a) weryfikacji przedmiotów ochrony;
- b) propozycje aktualizacji oceny znaczenia przedmiotów ochrony (poprzez nadanie wartości A, B, C, D – zgodnych z instrukcją wypełniania SDF – załącznik B specyfikacji).

Wykonawca sporządzi opis jakości i znaczenia obszaru dla przedmiotów ochrony objętych ekspertyzą, zweryfikuje dane zawarte w SDF-ie wraz z uzasadnieniem merytorycznym oraz przedstawi propozycję zmian w SDF na Szablonie projektu dokumentacji Planu (pkt 9 z ppkt Szablonu), który stanowi załącznik D.

## **XI. Forma opracowania dokumentacji**

1. Na pełną dokumentację składa się:
  - a) Poprawnie wypełniony Szablon dokumentacji planu zadań wraz z propozycją aktualizacji SDF;
  - b) Sprawozdanie uzupełniające Szablon, zawierające:
    - metodykę inwentaryzacji,
    - karty obserwacji: siedlisk przyrodniczych, stanowisk gatunków,
    - fotografie zinwentaryzowanych typów siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin oraz gatunków zwierząt wraz z ich siedliskami, nie mniej niż dwie fotografie każdego typu siedliska przyrodniczego objętego inwentaryzacją oraz co najmniej jedną fotografię gatunku objętego inwentaryzacją (osobnik, ślady bytowania w postaci tropów, gniazd etc.). W przypadku nieuchwycenia na zdjęciu osobnika stwierdzonego gatunku należy zamieścić zdjęcie siedliska gatunku, w którym został stwierdzony,
    - fotografie zinwentaryzowanych obiektów pod kątem zasiedlenia ich przez nietoperze (1 fotografia każdego obiektu),
    - wskazanie lokalizacji miejsc, w których stwierdzono poszczególne gatunki zwierząt, roślin, siedlisk przyrodniczych wraz z podaniem współrzędnych geograficznych (podanie współrzędnych X i Y w układzie współrzędnych prostokątnych płaskich PL-1992), działek ewidencyjnych, podziału administracyjnego (gmina, powiat),
    - opis zdjęć fitosocjologicznych wykonanych w obrębie siedlisk przyrodniczych,
    - pliki z nagrań detektorowych dźwięków chiropterofauny lub wycinków/fragmentów/zrzut ekranu z nagrań ze stwierdzeniami gatunków oraz listę skontrolowanych obiektów wraz z dokumentacją fotograficzną,
    - ślady GPS (zgodnie z cz. XIII pkt d),
  - c) Mapy i opracowane dane GIS (zgodnie z cz. II B OPZ).
2. Dokumentację, stanowiącą przedmiot zamówienia, należy przedłożyć w siedzibie Zamawiającego w czterech egzemplarzach (w tym dwa w wersji elektronicznej na płycie CD/DVD). Dokumentację drukowaną - tekst - należy spiąć w sposób trwały, dopuszcza się bindowanie materiałów pod warunkiem nie tworzenia dużych tomów utrudniających przeglądanie poszczególnych kart, poszczególne tomy dokumentacji należy czytelnie i w sposób trwały opisać na stronie frontowej oraz grzbiecie.
3. Dokumentację, stanowiącą przedmiot zamówienia, na płytach CD/DVD w formie elektronicznej należy dostarczyć w indywidualnych kopertach na płyty CD/DVD opisanych w sposób trwały na opakowaniu oraz bezpośrednio na płycie (podając nazwę obszaru, typ ekspertyzy, datę nagrania): pliki tekstowe w dwóch formatach: .doc lub .docx. oraz .pdf, mapy i cyfrowe warstwy informacyjne (GIS) w formatach zgodnych ze *Standardem wektorowych danych przestrzennych* oraz *Adaptacją Standardu* niniejszej specyfikacji oraz dodatkowo mapy i obrazowania graficzne w formacie rastrowym .jpg lub .pdf.
4. Forma przekazania danych GIS. Kompletne i poddane weryfikacji materiały należy dostarczyć na nośniku danych CD/DVD. Nośnik należy zapisać w formacie uniemożliwiającym ich modyfikację. Informacje opisujące strukturę przekazanych danych (klas obiektów) nieopisanych w *Standardzie wektorowych danych przestrzennych* i *Adaptacji Standardu* lub które zostały uzupełnione o dodatkowe atrybuty, nie wskazane w *Standardzie wektorowych danych przestrzennych* lub *Adaptacji Standardu*, należy zapisać w formacie .doc lub .docx oraz .pdf. Dokumentacja opisowa zbiorów danych musi być zgodna ze *Standardem wektorowych danych przestrzennych* i *Adaptacją Standardu*.

Wykonawca wraz z ostateczną wersją materiałów do projektu Planu przekazuje Zamawiającemu wszelkie materiały uzyskane od Zamawiającego na potrzeby sporządzenia.

5. Fotografie: w wersji cyfrowej o rozdzielczości minimum 1024 pikseli na dłuższym boku i 300 dpi, na nośniku CD/DVD. Nazwa pliku winna jednoznacznie określać nazwę fotografowanego obiektu (siedliska przyrodniczego, gatunku lub miejsca), wskazywać lokalizację i obszar Natura 2000 oraz datę wykonania, zgodnie ze wzorem: *nazwa\_obiektu\_lokalizacja\_nazwa\_obszaru\_dd.mm.rrrr*  
Dokumentacja fotograficzna najważniejszych siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk, miejsc i śladów bytowania powinna zawierać georeferencje (format exif/geo-tag). Wraz z dokumentacją fotograficzną należy przedłożyć zestawienie fotografii w pliku tekstowym, zawierającym następujące informacje: id zdjęcia, nazwę fotografowanego obiektu, lokalizację wykonania zdjęcia (miejscowość i nazwa obszaru Natura 2000), guid stanowiska / siedliska gatunku, datę wykonania zdjęcia, nazwisko autora zdjęcia.
6. Wszystkie materiały i opracowania w tym płyty CD/DVD muszą być oznakowane logotypami Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, GDOŚ, RDOŚ we Wrocławiu, Unii Europejskiej, zgodnie ze wzorcami przekazanymi przez Zamawiającego.

## **XII. Organizacja i zakres prac terenowych**

1. Zamawiający nie przewiduje możliwości zakupu wyników badań od Wykonawcy lub innych podmiotów opracowanych przed dniem podpisania umowy.
2. Wykonawca będzie przestrzegał założeń metodyki prac terenowych mających na celu uzupełnienie wiedzy o występowaniu siedlisk przyrodniczych i gatunków oraz stanu ich ochrony, które zostały opisane w Wytocznych wskazanych przez Zamawiającego.
3. Wykonawca uzyska zgodę na badania terenowe od właścicieli gruntów i nieruchomości.
4. Koszty dojazdu pokrywa Wykonawca.

## **XIII. Warunki kontroli i odbioru danej części prac oraz odbioru końcowego**

- a) Wyniki inwentaryzacji i oceny siedlisk przyrodniczych/gatunków roślin i zwierząt zostaną przyjęte przez Zamawiającego pod warunkiem:
  - dostarczenia Zamawiającemu kompletu wymaganej dokumentacji;
  - dostarczenia kompletu plików z urządzeń GPS obejmujących wszystkie pomiary i trasy, które powinny być zarejestrowane w trakcie prac inwentaryzacyjnych;
  - dostarczenia kompletu wymaganych fotografii (plików cyfrowych);
  - dostarczenia Zamawiającemu bazy GIS uzupełnionej w takim zakresie, jaki obejmuje dany poziom zaawansowania prac;
  - braku wad w opracowaniu;
  - kompletności przekazanych materiałów.
- b) Opracowanie uznane zostanie za wadliwe jeśli stwierdzono:
  - niespójność danych zawartych w sprawozdaniu uzupełniającym (np. inna godzina, dzień, inne siedlisko/szczegóły siedliska opisane w formularzu, inne na zdjęciu itp.);
  - nieprawidłowości w wykonaniu prac/pomiarów dotyczących ponad 10% płatów siedlisk przyrodniczych/stanowisk i siedlisk gatunków lub ponad 10% zdjęć fitosocjologicznych/transektów;
  - nieprawidłowości w dokumentacji GPS;
  - nieprawidłowości w dokumentacji fotograficznej;
  - nieprawidłowości w dokumentacji terenowej;

- braki w dokumentacji w zakresie stanu zachowania oceny siedlisk i gatunków;
  - brak lub pominięcie w pracach terenowych płatów siedlisk przyrodniczych/stanowisk roślin/zwierząt (tych dla których jest to celowe), wykazanych w poprzednich opracowaniach bez komentarza;
  - braki w ekspertyzie lub ekspertyzach.
- c) Nieprawidłowości wykonania prac:
- brak kompletu plików z urządzeń GPS;
  - stwierdzenie manipulacji w plikach GPS;
  - brak fotografii;
  - stwierdzenie manipulacji w plikach zdjęciowych, lub usunięcie danych EXIF;
  - stwierdzenie wykonania prac w nieprawidłowych terminach (np. poza sezonem wegetacyjnym, o innej godzinie niż wymagana metodyką itp.);
  - stwierdzenie wykonywania prac przez osobę bez wymaganych kwalifikacji.
- d) Wszyscy eksperci winni dokumentować swoje prace w terenie za pomocą urządzeń GPS, znacząc trasy przejść śladem aktywnym, a wyniki pomiarów za pomocą punktów nawigacyjnych (waypointów). Na wezwanie Zamawiającego Wykonawca przekaże mu pełną dokumentację pracy ekspertów (lub wskazanego eksperta), stanowiącą potwierdzenie wykonania prac w terenie. Dokumentację należy przekazać w formie plików \*.gpx lub innych zamiennych, których odczyt jest możliwy za pomocą programu QGis lub MapSource wraz z informacją kogo i czego dane dotyczą.
- e) Przy wykonywaniu zdjęć i pomiarów GPS należy zwracać uwagę na prawidłowe ustawienie daty i godziny. Rozbieżność w czasie pracy tych urządzeń może być uznana przez Zamawiającego za wadę dokumentacji.
- f) Kontroli/odbioru terenowego dokonują przedstawiciele Zamawiającego w obecności co najmniej 1 przedstawiciela Wykonawcy. Każda kontrola/odbiór potwierdzany jest protokołem, który może przyjąć formę protokołu bieżącej lub końcowej kontroli lub odbioru robót w formie ustalonej z Zamawiającym, stanowiącego załącznik do dokumentacji rozliczenia całości robót lub takiego ich etapu, który został wyraźnie wyszczególniony w umowie co do terminu. Protokoły kontroli sporządza się w czterech egzemplarzach, jeden dla Wykonawcy, trzy dla Zamawiającego.
- g) Zamawiający zastrzega sobie prawo do monitorowania postępu prac inwentaryzacyjnych na każdym z etapów, również przed odbiorem danego etapu. Podstawą takiej kontroli będą pliki z urządzeń GPS (trasy przejścia osób wykonujących inwentaryzację, punkty dokonanych obserwacji/stanowisk) oraz w zależności od zaawansowania prac wypełnione karty obserwacji gatunku/siedliska przyrodniczego lub własne notatki terenowe.

#### **XIV. Dostępne dokumentacje**

Zamawiający informuje, iż w trakcie przygotowania oferty należy zapoznać się z niżej wymienionymi dokumentami, a dane w nich zawarte należy wykorzystać w trakcie przygotowywania oferty oraz sporządzenia projektu planu zadań ochronnych. Dokumenty te dostępne są:

##### **A. na ogólnodostępnych stronach internetowych:**

1. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186 ze zm.): <http://isap.sejm.gov.pl/>; <http://www.gdos.gov.pl/akty-prawne>;

2. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1614 ze zm.):  
<http://isap.sejm.gov.pl/>; <http://www.gdos.gov.pl/akty-prawne>;
3. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25, poz. 133 ze zm.):  
<http://isap.sejm.gov.pl/>; <http://www.gdos.gov.pl/akty-prawne>;
4. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1713):  
<http://isap.sejm.gov.pl/>; <http://www.gdos.gov.pl/akty-prawne>;
5. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/EC z dnia 30 listopada 2009 roku w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz. U. UE. L. z 2010 r. Nr 20, str. 7 ze zm.):  
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32009L0147&from=PL>
6. Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. U. UE. L. z 1992 r. Nr 206, str. 7 ze zm.).  
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31992L0043:PL:NOT>;  
[http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/birdsdirective/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/birdsdirective/index_en.htm);  
[http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/index_en.htm);
7. Materiały do wyznaczania i określania stanu zachowania siedlisk ptasich w obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000” (Opracowanie zbiorowe pod redakcją Doroty Zawadzkiej i in.; GDOŚ)  
<https://natura2000.gdos.gov.pl/files/artykuly/42676/Publikacja.pdf>;
8. Standardowe Formularze Danych Obszarów Natura 2000:  
<http://natura2000.gdos.gov.pl/wyszukiwarka-n2k>;
9. Mapy Obszarów Natura 2000:  
<http://natura2000.gdos.gov.pl/wyszukiwarka-n2k>;
10. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny;  
<http://natura2000.gdos.gov.pl/wytyczne-i-poradniki>;
11. Główne rezultaty kolejnych etapów monitoringu przyrodniczych realizowanych przez GIOŚ:  
<http://siedliska.gios.gov.pl/pl/wyniki-monitoringu/2015-2018>;
12. Wytyczne Komisji Europejskiej dotyczące zarządzania obszarami Natura 2000 dostępne pod adresem:  
[http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/provision\\_of\\_a\\_rt6\\_pl.pdf](http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/provision_of_a_rt6_pl.pdf);
13. Instrukcje wypełniania standardowych formularzy danych - 2012 r.:  
<http://natura2000.gdos.gov.pl/wytyczne-i-poradniki>;
14. Wytyczne Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska do opracowania planu zadań ochronnych (PZO) dla obszaru Natura 2000:  
[http://archiwumbip.gdos.gov.pl/doc/ftp/2012/Wytyczne\\_GDOS\\_do\\_opracowania\\_planu\\_zadan\\_ochronnych\\_dla\\_obszaru\\_Natura\\_2000.pdf](http://archiwumbip.gdos.gov.pl/doc/ftp/2012/Wytyczne_GDOS_do_opracowania_planu_zadan_ochronnych_dla_obszaru_Natura_2000.pdf);
15. Przewodniki metodyczne PMS GIOŚ;
16. Plany zadań ochronnych:  
<http://wroclaw.rdos.gov.pl/plany-zadan-ochronnych>;

B. w siedzibie Zamawiającego:

1. Inwentaryzacje przyrodnicze gmin (w nawiasie podano rok opracowania): Jelenia Góra (2005), Mysłakowice (1993), Podgórzyn (1999), Dzierżoniów (2010), Bystrzyca Kłodzka



- (2010), m. Złoty Stok (2002), gmina Złoty Stok (2002) gmina Kłodzko (2002), gmina Łądek Zdrój (2002), m. Łądek Zdrój (2002), gmina Stronie Śląskie (2002), m. Stronie Śląskie (2002), Lubawka (brak danych), Kamienna Góra (1993), Boguszów – Gorce (2005), Czarny Bór (2005), Głuszyca (2005), Jedlina Zdrój (2005), Mieroszów (2005), Stare Bogaczowice (2005), Szczawno – Zdrój (2005), Wałbrzych (2005), Nowa Ruda (2005);
2. Wyniki prac Wojewódzkiego Zespołu Specjalistycznego w latach 2008-2009 dla obszarów: Źródła Pijawnika PLH020076, Góry Złote PLH020096, Sztolnia w Młotach PLH020070, Kozioróg w Czernej PLH020100;
  3. Powszechna inwentaryzacja przyrodnicza w Lasach Państwowych, 2006-2007 – dostępna w formacie plików shp;
  4. Rozmieszczenie i liczebność populacji bobra europejskiego i wydry na terenie województwa dolnośląskiego. Wykonawca: ViaNaturae Agata Brzezińska Autor opracowania: Tomasz Zajęc Ekspertyza wykonana na zlecenie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Wrocław, 2012;
  5. Bobrowicz G. 2005. Opracowanie ornitologiczne. W: Inwentaryzacja przyrodnicza województwa dolnośląskiego. Gmina Boguszów-Gorce. Fulica. Wrocław;
  6. Cieślak M. 2006. Opracowanie ornitologiczne. W: Inwentaryzacja przyrodnicza województwa dolnośląskiego. Gmina Czarny Bór. Zielona Akcja. Wrocław;
  7. Jakubiec Z., Wuczynski A. 1994. Opracowanie ornitologiczne. W: Inwentaryzacja przyrodnicza województwa jeleniogórskiego. Gmina Lubawka. Fulica. Wrocław;
  8. Jakubiec Z., Wuczynski A. 1994. Opracowanie ornitologiczne. W: Inwentaryzacja przyrodnicza województwa jeleniogórskiego. Gmina Kamienna Góra. Fulica. Wrocław;
  9. Jakubiec Z., Wuczynski A. 1994. Opracowanie ornitologiczne. W: Inwentaryzacja przyrodnicza województwa jeleniogórskiego. Gmina Marciszów. Fulica. Wrocław;
  10. Jakubiec Z. 2005. Opracowanie ornitologiczne. W: Inwentaryzacja przyrodnicza województwa dolnośląskiego. Gmina Mieroszów. Fulica. Wrocław
  12. Rapała R. Bena W. Zajęc K. Gramsz B. 2009. Inwentaryzacja ornitologiczna proponowanych obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000: Góry Izerskie i Sudety Wałbrzysko-Kamiennogórskie, Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska;
  13. Wasiak P. 2007. Zespoły ptaków łąk i pastwisk w Górach Kamiennych. Praca magisterska. UWr;
  14. Wilk T., Jujka M., Krogulec J., Chylarecki P. (red) 2010. Ostoje ptaków o znaczeniu międzynarodowym w Polsce. OTOP, Marki;
  15. Świerkosz i in.; 2007; Opracowanie rozmieszczenia siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk z załączników I/II Dyrektywy 92/43/EEC (Natura 2000) w 45 proponowanych Specjalnych Obszarach Ochrony na terenie województwa dolnośląskiego; Wrocław.

Z uwagi na obszerność materiałów opisanych w cz. B Zamawiający nie ma możliwości załączenia tych materiałów do niniejszej specyfikacji. Materiały zostaną przekazane nieodpłatnie drogą mailową lub Wykonawcy mogą dokonać ich przeglądu w siedzibie Zamawiającego lub przekopiować dane na nośnik danych po uprzednim telefonicznym ustaleniu terminu.

C.dane i materiały kartograficzne będące w posiadaniu Zamawiającego:

1. Materiały o charakterze katastralnym powstałe na potrzeby Land Parcel Identification System;
2. Ortofotomapa pozyskana z państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego (aktualność danych 2016-2018 r.);
3. Dane ewidencyjne pozyskane z poszczególnych Powiatowych Ośrodków Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej (działki ewidencyjne i użytki gruntowe).
4. Granice oddziałów i wydziałów leśnych pobranych z witryny [https://www. bdl.lasy.gov.pl /portal/udostepnianie](https://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/udostepnianie).

Materiały źródłowe, o których mowa w cz. C, mogą być wykorzystane tylko do wykonania przedmiotu umowy, a po wykorzystaniu należy je zwrócić i trwale usunąć ze wszystkich nośników użytkowanych przez Wykonawcę. Materiały zostaną przekazane nieodpłatnie.



Spełniamy wymagania EMAS - zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

al. Jana Matejki 6, 50-333 Wrocław, tel.: 71 747 93 00, fax: 71 758 57 41, sekretariat.wroclaw@rdos.gov.pl, wroclaw.rdos.gov.pl